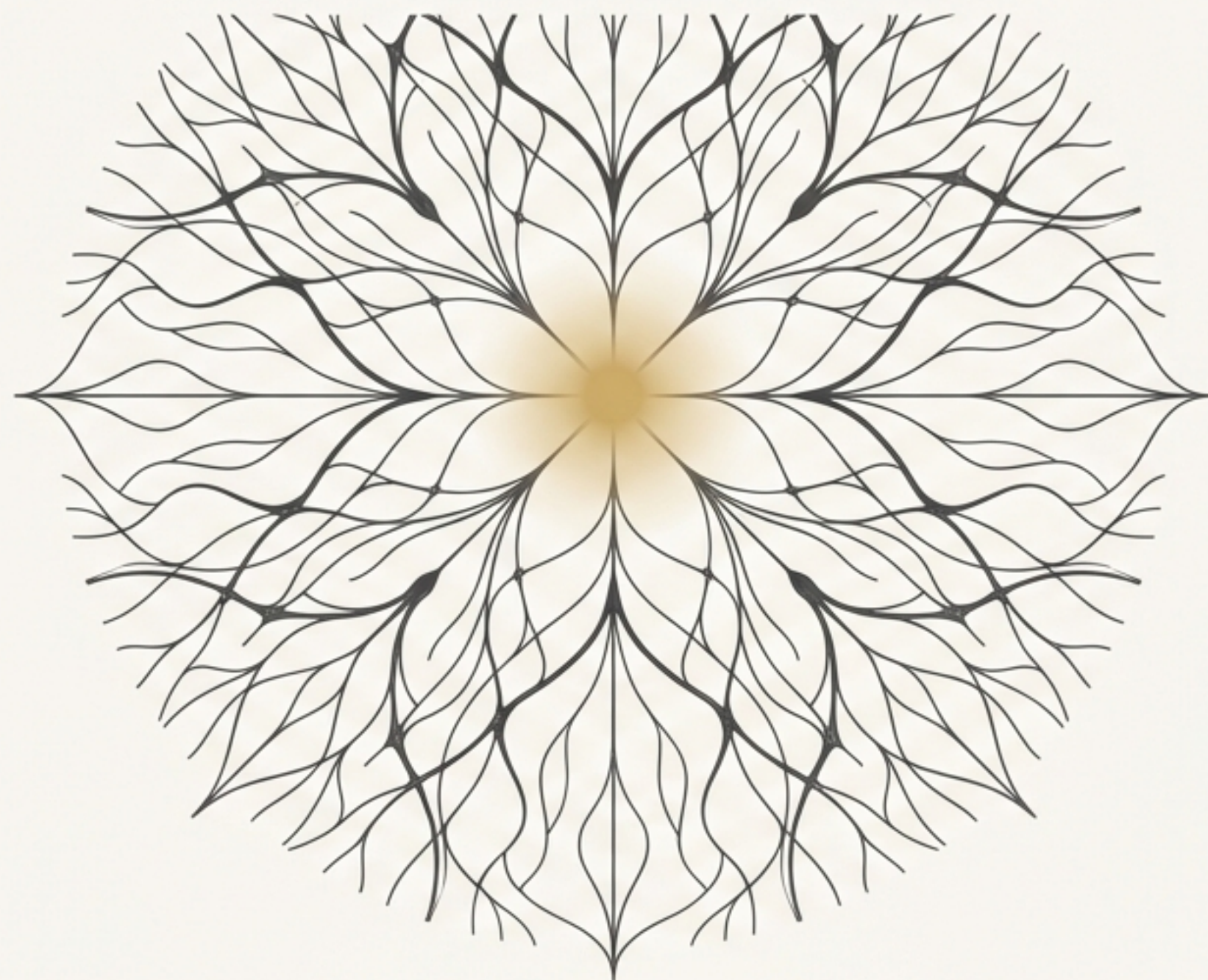

A Intelixencia Artificial en Perspectiva

Un mapa dos seus riscos sistémicos e das respostas emerxentes

Unha análise para comprender e actuar ante a tecnoloxía que está a redefinir o noso mundo.

Unha Forza Transformadora de Dobre Fío

A Intelixencia Artificial promete avances sen precedentes en ciencia, medicina e eficiencia. Con todo, a súa rápida implantación e escala expoñen profundos desafíos para a nosa sociedade, as nosas institucións e os nosos valores fundamentais.

Oportunidade

Innovación acelerada

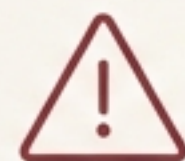

Solucións a problemas complexos

Aumento da produtividade

Desafío

Riscos sistémicos e multifacéticos

Necesidade de supervisión ética

Gobernanza proactiva e regulación

Esta presentación explora as dimensións críticas destes desafíos e as estratexias que estamos a desenvolver para abordalos.

O Desafío Social: Equidade, Negos e Dereitos Fundamentais

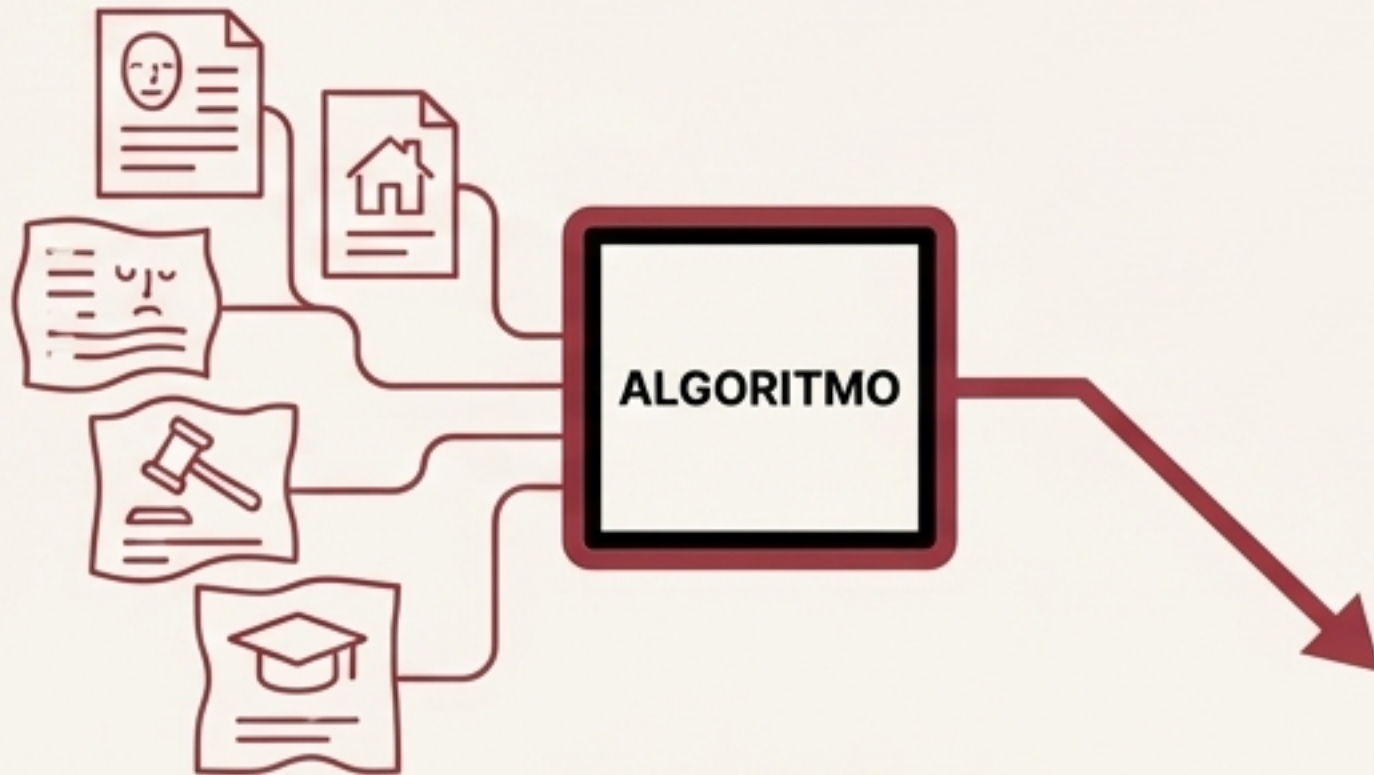
A Fenda Dixital e a Desigualdade Creciente

Os países e persoas con menos recursos teñen un acceso deficiente a infraestruturas, datos e formación, o que pode ensanchar a distancia entre ricos e pobres.

A Discriminación Algorítmica

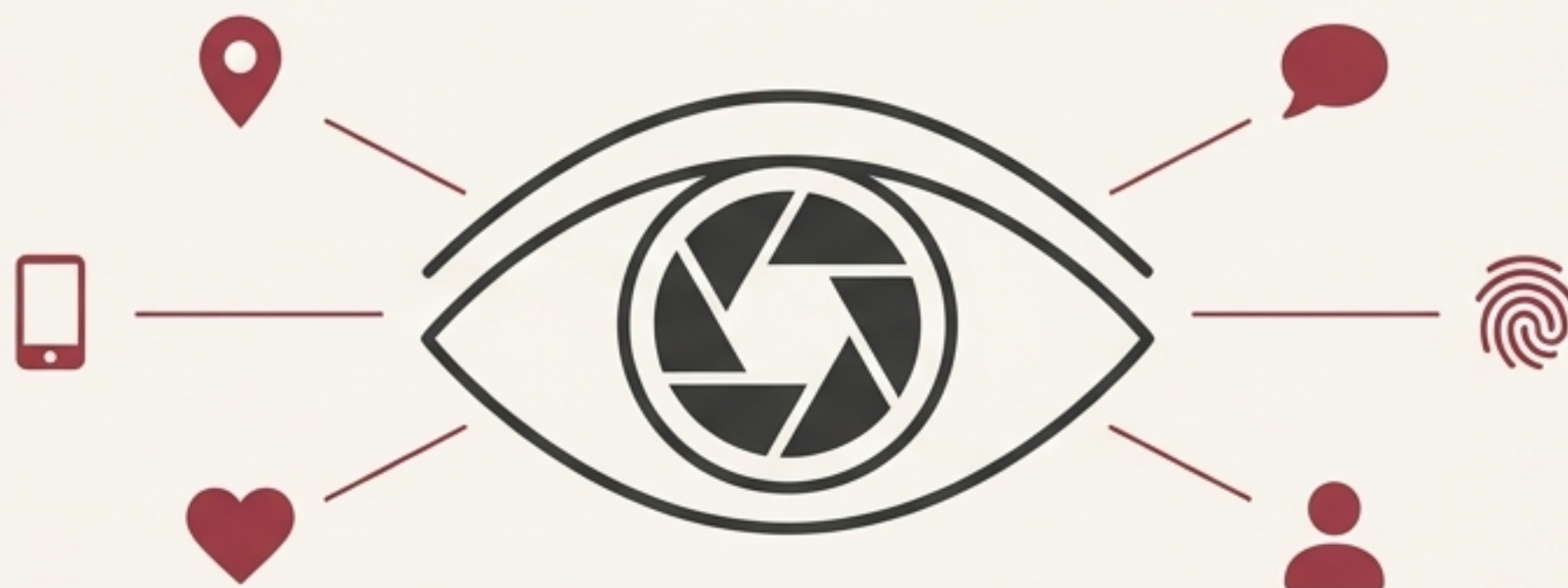
Os algoritmos aprenden de datos históricos. Se estes conteñen negos (racismo, machismo), a IA os reproduce e automatiza, afectando a procesos críticos.

- Contratación laboral
- Concesión de créditos e acceso á vivenda
- Selección de alumnado
- Vixilancia policial

A Vixilancia na Era Dixital: A Tensión entre Datos e Privacidade

A IA aliméntase de volumes masivos de datos persoais: hábitos, movementos, voz, rostro, saúde. Isto xera un conflito directo entre a seguridade ou a comodidade e o dereito fundamental á intimidade.

Consentimento opaco

Uso de datos persoais sen un consentimento claro e informado.

Vixilancia masiva

Monitorización de espazos públicos e creación de perfís detallados de cada cidadán.

Creación de perfís

Capacidade de inferir información sensible e predicir comportamentos a unha escala sen precedentes.

A Ameaza á Democracia: Desinformación e Concentración de Poder

A Erosión da Verdade

Desinformación e *deepfakes*

A IA xenerativa facilita a creación de noticias falsas, vídeos e audios manipulados hiperrealistas, deseñados para influír en eleccións, destruír reputacións e polarizar a sociedade.

Aumenta a dificultade de verificar a información e de confiar no que vemos e escoitamos.

A Nova Xeopolítica do Poder

Concentración de recursos

Unhas poucas grandes empresas e países controlan os modelos máis potentes, os datos e a capacidade de cómputo, xerando unha dependencia tecnolóxica e vantaxes xeopolíticas decisivas.

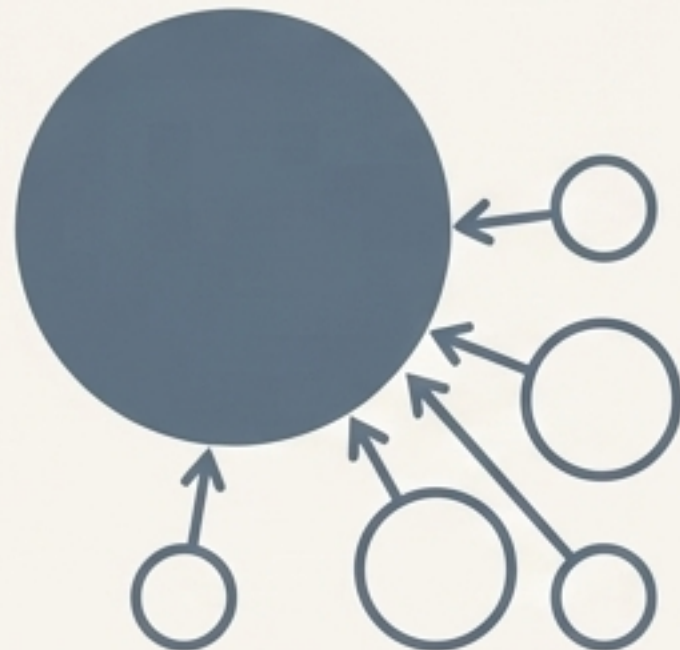
O Impacto na Economía e no Futuro do Traballo

Transformación e Substitución de Empregos

A IA non só automatiza tarefas rutineiras, senón tamén tarefas "cognitivas" complexas, ameazando a estabilidade de moitos postos de traballo.

- Redacción, programación básica, análise de datos, atención ao cliente.
- Risco de precarización laboral e control intensivo sobre o rendemento dos traballadores.

Desigualdade entre Empresas

As grandes corporacións poden investir en modelos xigantes e centros de datos propios. As pequenas empresas vólvense dependentes de servizos externos, con menos control e capacidade de decisión.

A Seguridade en Xogo: Ciberataques e Usos Maliciosos

A IA está a converterse nunha ferramenta de dobre uso no eido da seguridade, potenciando tanto a defensa como o ataque a unha escala e sofisticación nunca vistas.

Ciberataques máis potentes

- Correos de *phishing* hiperrealistas e personalizados.
- Automatización de ataques e busca de vulnerabilidades.
- Creación de *malware* adaptativo e sofisticado.

Uso por actores criminais ou estatais

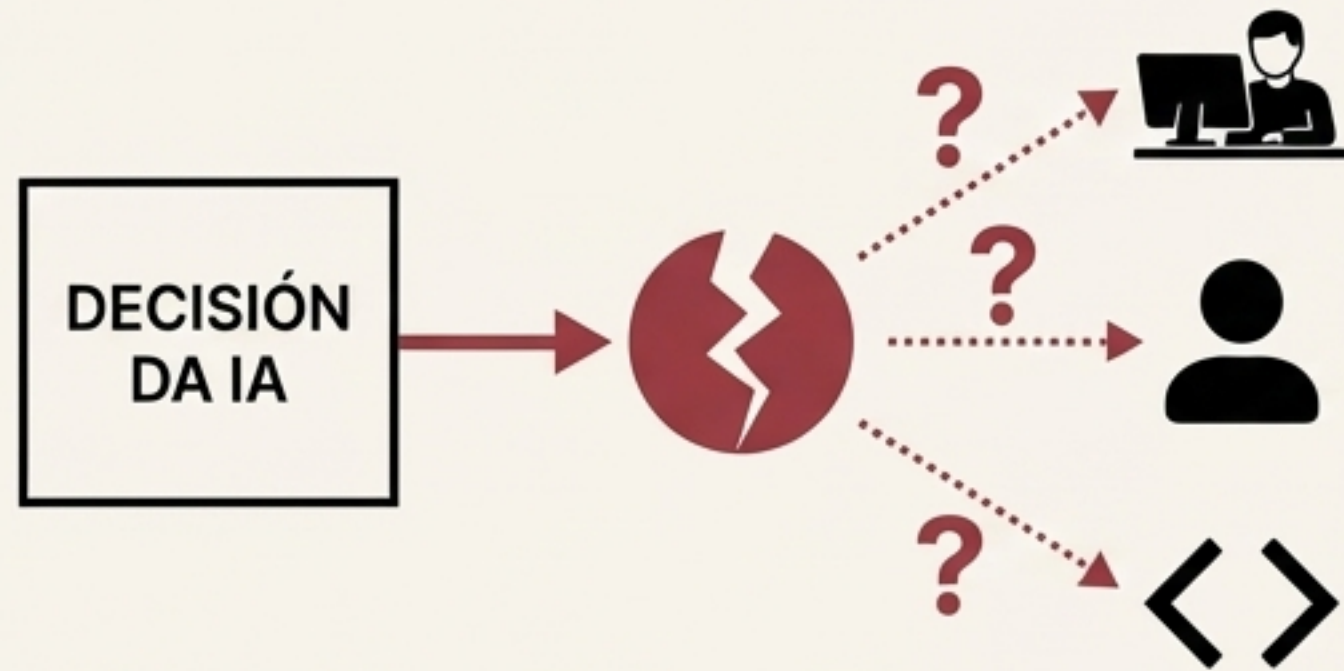
- Campañas de desinformación masivas e dirixidas.
- Vixilancia a disidentes ou poboacións.
- Desenvolvemento de armas autónomas.

Cuestión clave:

O debate sobre a prohibición directa de certas aplicacións de IA (ex: armas autónomas) está aberto e é urxente.

O Dilema Ético: Responsabilidade, Autonomía e Deshumanización

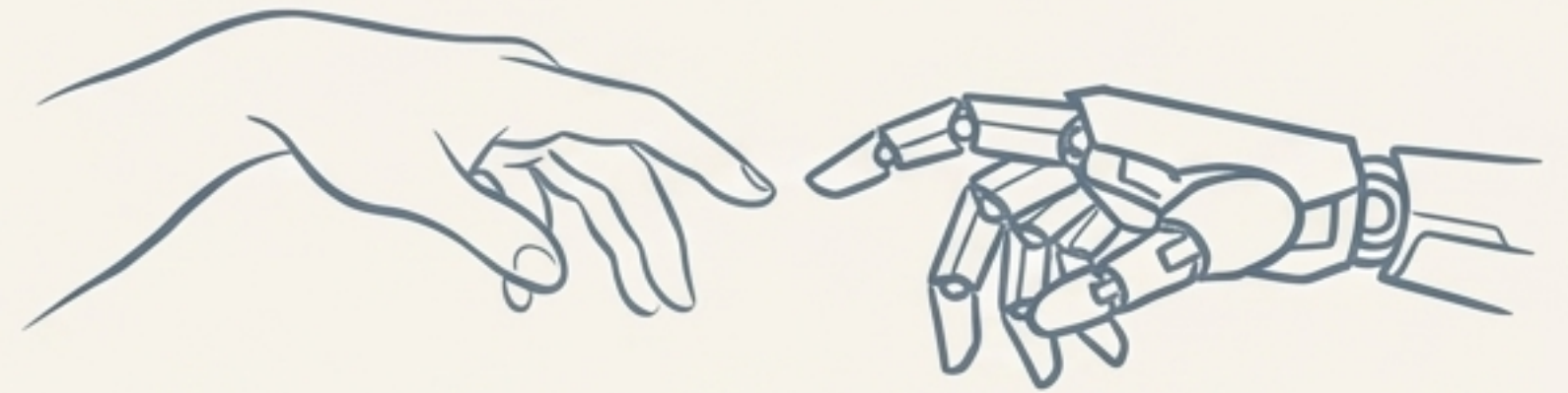
A Dilución da Responsabilidade

Cando un sistema de IA comete un erro crítico (en sanidade, xustiza, finanzas), de quen é a culpa?

Risco: “Automatizar a inxustiza” ao confiar cegamente en resultados opacos, difíciles de explicar ou de impugnar. Prodúcese unha perda de autonomía e control humano sobre decisións clave.

A Deshumanización das Relacións

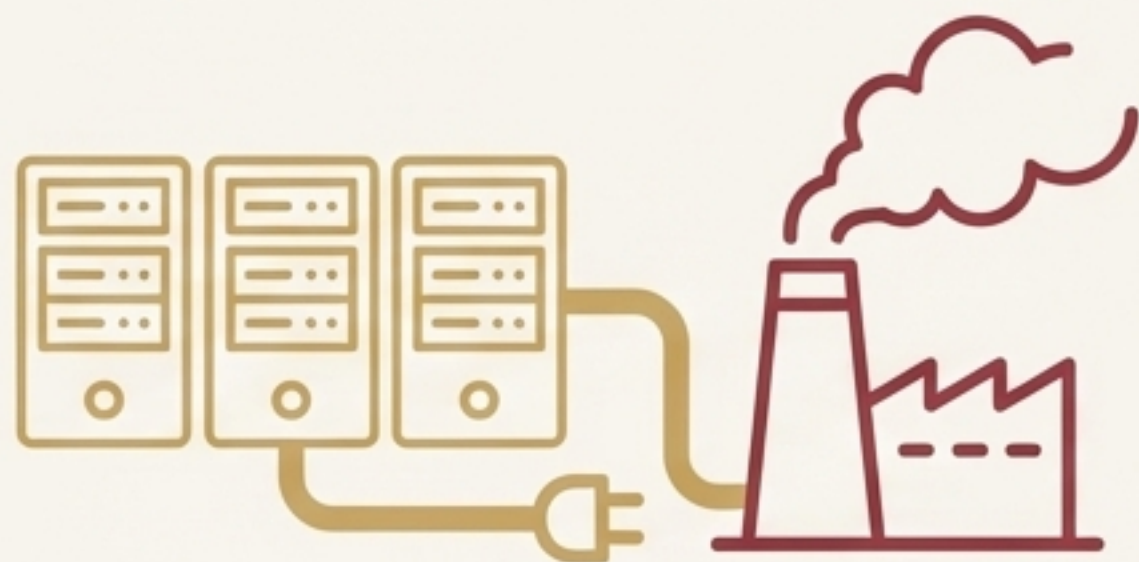
En ámbitos como a educación, a atención sanitaria ou o apoio psicolóxico.

Os sistemas automáticos poden ser un apoio, pero non deben substituír a relación humana, a empatía e o acompañamento persoal. O seu uso excesivo pode erosionar a cohesión social.

A Pegada Oculta: O Custo Medioambiental da IA

O crecemento exponencial da IA ten un impacto físico e medible no noso planeta que non pode ser ignorado.

Consumo Enerxético e Emisións

Adestrar e operar grandes modelos de IA require cantidades masivas de enerxía eléctrica, a miúdo xerada a partir de fontes non renovables.

O aumento de centros de datos dificulta o cumprimento dos obxectivos climáticos.

Consumo de Auga e Recursos

Os centros de datos utilizan millóns de litros de auga para a súa refrixeración, un problema crítico en zonas con seca ou estrés hídrico.

Súmase ao impacto da fabricación de hardware (chips, servidores).

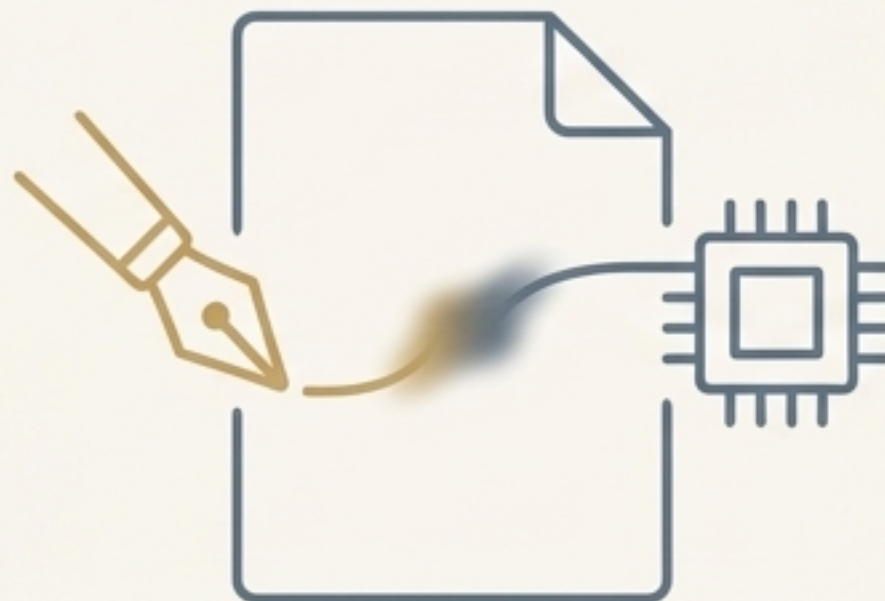
Educación e Cultura na Encrucillada

Risco 1: Dependencia e Perda de Habilidades Críticas

O uso excesivo da IA para resumir, redactar ou resolver problemas pode atrofiar a capacidade de pensamento crítico, a creatividade e o esforzo propio do alumnado. Risco de aceptar respostas sen contrastalas nin entender o seu proceso.

Risco 2: Plaxio e Autoría Borrosa

A dificultade de distinguir o traballo orixinal do estudante do xerado pola máquina complica a avaliación e desincentiva a aprendizaxe profunda.

Risco 3: Homoxeneización Cultural

Moitos modelos están adestrados principalmente con datos de linguas e culturas dominantes, o que ameaza con invisibilizar e marxinar perspectivas e linguas minoritarias.

A Dimensión de Xénero: Violencia Dixital e Estereotipos

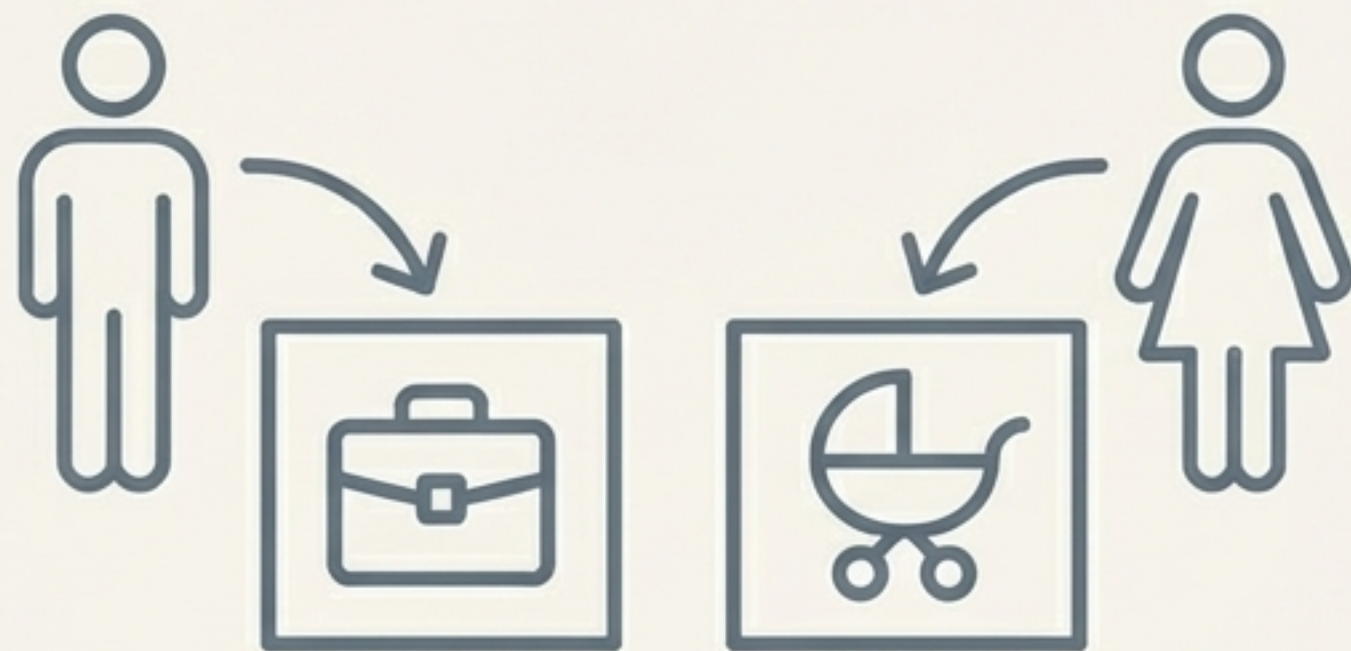

Novas Formas de Violencia

**Deepfakes* sexuais non consentidos.

Ferramenta para humillar, extorsionar ou acosar, con consecuencias psicolóxicas devastadoras para as vítimas, especialmente mulleres.

Pode ocorrer en calquera ámbito, incluído o escolar.

A Reprodución de Estereotipos de Xénero

Os datos de adestramento reflicten roles e prexuizos históricos.

A IA asocia profesións e roles a homes ou mulleres.

As imaxes e textos xerados mostran a mulleres e homes de forma estereotipada.

Ante este panorama de desafíos
complejos e interconectados,

como estamos a responder?

Trazando un Camiño: As Tres Vías de Resposta á IA

A resposta aos riscos da IA non é única, senón un ecosistema de estratexias que se complementan mutuamente.

1. Marcos Éticos Internacionais

Principios e directrices que poñen o foco nos dereitos humanos, a dignidade, a equidade e a sustentabilidade como base para o desenvolvemento da IA.

2. Regulacións Específicas

Leis vinculantes, como a da Unión Europea, que buscan limitar os usos de alto risco e prohibir os considerados inaceptables (ex: vixilancia social masiva).

3. Investigación en “IA Responsable”

Esforzos técnicos para reducir nesgos, mellorar a transparencia (explicabilidade), aumentar o control humano e facer os modelos máis eficientes enerxeticamente.

Un Ejemplo Práctico de Gobernanza: A Regulación da IA na Unión Europea

Un enfoque baseado no nivel de risco

Navegar o Futuro da IA require un Compromiso Colectivo

Os riscos da Intelixencia Artificial non son inevitables, senón o resultado de decisións de deseño, implementación e regulación. A tarefa non consiste en frear a innovación, senón en dirixila con sabedoría.

Gobernanza áxil:

As leis deben adaptarse á velocidade da tecnoloxía sen afogar a innovación.

Futuro Responsable

Colaboración global:

Os desafíos son transfronteirizos e requiren respostas coordinadas.

Auditoría e transparencia:

Esixir que os sistemas críticos sexan explicables e revisables.

Alfabetización dixital:

Capacitar á cidadanía son cidadanía para interactuar de forma crítica e segura coa IA.